

Ljubljana, dne 15. julija 1937

Leto I. — Štev. 3

DELAVSKI LIST

ZA STROKOVNA, GOSPODARSKA, KULTURNA
IN POLITIČNA VPRAŠANJA

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu.

Uredništvo: Ciglarjeva 41, Ljubljana-Moste — Uprava: Poljska pot 38, Ljubljana-Moste — Mesečna naročnina 2 Din

Španija po svetovni vojni

Med vojno je bila Španija nevtralna. Monarhija je zaradi sorodniških vezi vlekla z Avstrijo in Nemčijo, industrijski krogi pa so bili navezani na Anglijo in Francijo. Nevtralnost je Španiji koristila. Vojni material je dobavljala obema vojskujočima se imperialističnim skupinam in žela ogromne dobičke. Industrija se je v poprej silno zaostali Španiji močno razvila.

Po končani svetovni vojni je ta vzrok, ki je omogočil umetni polet španskega gospodarstva, odpadel. Začela se je težka gospodarska kriza, ki jo je še povečala kolonialna vojna v Maroku. Brezposelnost je bila med delavstvom vedno večja, kmetje so bili nezadovoljni, zunanja trgovina se je krčila, primanjkljaj v državni blagajni je naraščal. Vladajoči razredi so čutili, da jim ni več mogoče vladati s staro demokracijo, ki jim je bila s svojo svobodo prenevarna. L. 1923. je general Primo de Rivera uvedel vojaško-fašistično diktaturo.

Ta diktatura ni mogla izboljšati položaja širokih množic delovnega ljudstva, ker to tudi ni bil njen namen. Odvzela je ljudstvu vse demokratske svoboščine, povečala breme, ki je težilo delavca in kmeta, trgovca in obrtnika, ovirala polet znanosti in umetnosti. Delavstvo se je uprlo prvo. Prišlo je do velikih stavk in demonstracij. Zavrelo je po vsej deželi in med vsemi stanov: kmeti, obrtniki, trgovci in armado. Primo de Rivera je moral pod tem navalom ljudskih množic odstopiti. L. 1930. je bilo njegove diktature konec in začel se je tudi začetek konca španske monarhije.

V republiki so videli ljudske množice odrešilno obliko vladavine. Posebno so se ogrevali za to geslo tisti, ki razpolagajo s proizvodnim sredstvi: veleposesniki, bankirji, industrijci, ker so videli v republiki večjo varnost za svoje imetje nego v trhlj srednjeveški monarhiji. Že leta 1931. je kralj Alfonz XIII. zbežal v tujino in se odpovedal prestolu.

Republiko so vodile predvsem meščanske stranke, ki so se želele pobotati s fevdalnimi kastami. Industrijci so hoteli samo odpraviti fevdalne vezi in bremen, ki so ovirali razvoj proizvodnje.

Petomajski parlament zaseda

Že par dni zaseda naša narodna skupščina, izvoljena na volitvah dne 5. maja na listi Bogoljuba Jeftića. Po interpelaciji glede dogodkov v Senju in tragičnega Živkovičevega pohoda po Sloveniji so prišli na vrsto zakoni.

Razpravljan je bil najprej zakon o prekrških. Zakon ima mnogo določb, ki pomenijo po-

Posrečilo se jim je, pridobiti za svojo politiko tudi malomeščanske stranke in socialistično delavsko stranko. Zato ta republika s svojimi vladami ni mogla rešiti velikih vprašanj, ki so za Španijo tako važna. Španski kmet je ostal še nadalje brez zemlje; nosit je moral še vedno fevdalna bremena, ki so ga delala za popolnega tlačana. Zakupnik je moral plačevati veliko zakupnino in odštevati celo vrsto srednjeveških dajatev. Poljedelski delavec je bil brez dela ali pa je kljub težavnemu delu stradal. Delavcu se je položaj zaradi gospodarske krize, ki je zajela ves svet, še poslabšal. Katalonci in Baski niso dosegli svoje narodne samostojnosti. Vse to je bilo voda na mlin reakcije, ki je postajala od dne do dne bolj objestna. Pri volitvah 1933 je dobila desnica večino. Vodil jo je katoliški Gil Robles. L. 1934. je postal vojni minister. To izzivanje je povzročilo upor vseh tistih, ki jim je bilo za demokracijo in nacionalno neodvisnost. Generalna stavka se je spremenila v Asturiji in Kataloniji v oborožen upor. Gil Robles ga je z brezprimerno okrutnostjo v krvi zadušil. Toda demokratske sile so se zbudile.

V naslednjem letu so se združile vse stranke, ki jim je bila pri srcu demokracija in blaginja širokih ljudskih množic, v »ljudsko fronto« (Frente popular). Njen smoter je bil boj proti fašizmu. Za njen preprosti program so se navdušile delavske stranke in strokovne organizacije, velik del malomeščanstva, posebno še široke množice revnih kmetov, in celo nekatere meščanske stranke, predvsem one nacionalno zatiranih pokrajin. V februarju 1936 je pri parlamentarnih volitvah Ljudska fronta zmagala in sestavila vladu, v kateri so bili tudi predstavniki industrije in veleposesnikov.

Vse, kar je najbolj v Španiji od srednjeveških veleposesnikov preko monarhistov in bogatih industrijcev do visokih cerkvenih knezov — se je uprlo izvajanju njenega programa generalni, ki so v službi so zanetili v Španiji požar, ki iztreblja

ostritev dosedanje prakse. Nato pa je prišel na vrsto zakon o konkordatu med našo državo in Vatikanom; ki se razpravlja pred posebnim skupščinskimi odbori.

Konkordat vzbuja precej prahu zadnji čas. Napravil ga je že Jeftić, ko je bil na vladi, toda si ni upal pred skupščino, ker je vladale med Srbi in tudi med Hrvati veliko nezadovoljstvo z njim, češ, da preveč popušča Vatikanu. Današnja skupščina ga bo seveda sprejela.

Polom politike nevmešavanja

Danes je vsakemu že jasno, da so od politike nevmešavanja imeli korist samo Franco, Italijani in Nemci. Oni so takrat najojstili, ko so Franca že do bro oskrbeli z orožjem in »prostovoljci«, in ko je bila nevarnost, da tudi republikanska vlada dobi preveč od zunaj. Sporazum o nevmešavanju pa fašistov ni oviral, da ne bi naprej pošiljali orožja in ljudi generalu Francu.

Koncem junija je sam angleški zunanji minister Eden (Idn) dolnjem domu (angleški parlament, priznal polom politike nevmešavanja, toda priporočal je Angležem, da ohranijo hladno kri. Lloyd George je kritiziral vlado: »Vlada nam priporoča hladnokrvnost. Znano je, da so ribe najbolj »hladnokrvne« živali, zato pa niso najbolj hra-

Delavska žena! V kateri organizaciji so tvoji otroci.

Mednarodni proletarijat za pomoč Španiji

Konferenca obeh Internacional

Dne 21. junija t. l. je bilo v francoskem mestu Anemasu posvetovanje delegatov II. in III. internacionalne. Delavske organizacije so priredile delegatom svečan sprejem, pri katerem so delavci nastopili za enotnost glede Španije.

Po sestanku je bila objavljena sledeča izjava:

»Delegati obeh internacional so razpravljali o načinu, kako bi se povsod organizirala najbolj efektivna pomoč republikanski Španiji. Delegati so se zedinili, da je treba bolj kot kdaj prej odzvati se pozivom španskih delavskih organizacij, ker španski narod brani ne samo svojo lastno svobodo in neodvisnost, temveč mir vse Evrope in vsega sveta. Predstavniki obeh internacional imajo enako stališče v vprašanju

bre. Italija in Nemčija sta grobo kršila princip nevmešavanja. Vojskujeta se z legalno špansko vlado ter pripravljata vojno v Evropi. Kaj je storila angleška vlada, da se izvede neintervencija?« Tudi drugi govorniki so zahtevali napustitev lažnjive politike nevmešavanja in da se omogoči zakoniti španski vladi nakup orožja.

Ko sta Nemčija in Italija izzivalno zapustili sporazum glede kontrole, sta Francija in Anglija zahtevali, da sami vrše kontrolo španskih obal. Nemčija in Italija ne boste na to pristali? Kaj bosta storili nato Anglija in Francija. Angleški konservativci so omahljivci, Francija je pa tudi premalo odločna. Ali se bodo vodilni angleški in francoski politiki zavedli, da samo odločna politika lahko reši Evropi mir, da samo odločen nastop proti fašističnim hujskačem v Španiji lahko prepreči vojno.

borbe španskega naroda in smatrajo, da je potrebno začeti z borbo, da bi se republikanski Španiji garantiralo stališče, ki bi ga ona morala zavzemati po mednarodnem pravu in da se ji zagotovi pomoč, ki ji pripada po paktn DN.

Zato so se delegati sporazumeli, da je treba vzpostaviti ozko medsebojno zvezo, da bi bile možne konkretne akcije za organizacijo materialne pomoči republikanski Španiji.

Agitirajte za naš tisk!

Španski teden v Franciji

Francoski delavci so priredili španski teden.

Povsod so bili veliki shodi, ustanavljali so odbore za pomoč Španiji in nabirali denar. Samo na enem shodu v Parizu so nabrali pol milijona frankov. Ko se je iz Pariza odpeljalo 29 tovornih avtomobilov s hrano, se je zbrala silna množica, ki je vzklikala Španiji. Mnogo družin se je ponudilo, da sprejmejo baskijske otroke. Italijanski emigranti so poslali brigadi Garibaldi obleko in živeža za 35.000 frankov. Povsod so se tudi ustanovili odbori za pomoč otrokom onih, ki se bore v Španiji.

Širite »Delavski list«!

Negrin in Del Vayo sta govorila na mednarodnem pisateljskem kongresu

Valencija, 4. julija. Na mednarodnem pisateljskem kongresu, ki se je sestal v Valenciji, se je oglasil Alvarez del Vayo in izjavil:

»Manjka nam oficialne solidarnosti evropskih demokracij. Ker se bojujemo za obrambo demokracije na sploh, upamo, da bodo glas svetovnega proletariata slišali tisti, ki so odgovorni za usodo svojih držav.«

Dr. Negrin, ministrski predsednik, je dejal:

»Španija doživlja sedaj morda najbolj tragični trenutek v vsej svoji zgodovini. Prav zato se vam v imenu vlade z neskončno hvaležnostjo zahvaljujem, da ste si izbrali prav našo deželo za svoj kongres.

Naš boj proti upornikom je bil v začetku boj za neodvisnost naše dežele; polagoma pa se je spremenil v boj za svobodo vsega človeštva.«

Mihael Koljcev, predsednik Zveze sovjetskih pisateljev, je odgovoril g. Alvarezu del Vayo zagotavljajoč, da so on in njegovi tovariši prepričani o zmagi republikanske armade.

Nato je govoril g. Julien Benda.

Drobne novice

Poziv socialistični internacionali so poslali predstavniki labouristične stranke, Generalnega sveta Trade Uniona (strokovnih organizacij) in parlamentarne labouristične frakcije. Poziv zahteva: 1. naj se podvzamejo ukrepi, da DN prizna legalni španski vladi vse pravice, ki pripadajo zakoniti vladi; 2. da začne akcijo za vpustavo svobodne trgovine in svobodnega oboroževanja republikanske vlade.

Cehoslovaška na braniku svoje samostojnosti in neodvisnosti. Te dni je bilo v češkem parlamentu izglasovanih 8 milijonov Kč. za predvojno izobrazbo mladine. Za ta kredit so glasovale vse stranke, tudi delavske, razen Heinleinove hitlerjevske sudetske nemške stranke.

V Kataloniji so sestavili novo vladu, to pot brez anarhistov. V vladi so 3 zastopniki katalonske meščanske levice, 3 zastopniki združene socialistične stranke (združeni komunisti in socialisti) in 1 zastopnik malih zakupnikov.

Trockistični agenti fašizma so v Španiji organizirali »kontrolne patrulje«, ki s terorjem in provokacijo odtujajo malomeščane in kmete od skupne fronte z delavci. Posebno plodno delujejo med anarhisti, ki se upirajo strogi vojaški disciplini, brez katere pa zmaga nad fašizmom ni mogoča. Te dni so trockisti organizirali štrajk v barcelonskih tovarnah, ki izdelujejo vojni material za republikanske čete. To je nož v hrbet republikanski Španiji.

Veliko delavsko zborovanje se je vršilo v Londonu za pomoč republikanski Španiji. Prisostvovalo je tudi veliko število angleških demokratov. Govoril je med drugimi nek baskijski umetnik, ki je izjavil: »Veliki narodi ne morejo dosledno braniti svoje demokracije, če mirno gledajo, kako se odvzemajo demokratske svoboščine drugim narodom.«

Italijanski kapital v Jugoslaviji. Tržaška »Assicurazioni Generali« močno prodira na Balkan. Predvsem je izkoristila propad »Phönix« in ga ponekod direktno prevzela.

Ob obletnici

Eno leto že krvavi španski narod na Guadaramskih planinah, na poljih Estramadure in Andaluzije, v solnčni Kataloniji, v napol porušenem Madridu in v gorah Asturije in Biskaje.

generali brezobzirno rušijo španska mesta in ubijajo neoborožene španske žene, majhne otroke in starce. Pol milijona mrtvih, med njimi največ žen, otrok in starčkov, razrušena Malaga, Irun, Guernica, Durango, Madrid v razvalinah, kdor bi hotel naštet vse, to je krvava

bilanca, ki jo bodo napravili španski generali po enem letu vojevanja

Najbolj pa nam je razjasnilo stanje v Španiji navdušenje in hrabrost, s katero se bori goloroki, španski, baskijski in katalonski narod proti tehnično dobro opremljenimi in izvežbanimi četami generala Franca.

Vzroki, ki so privedli do španske meščanske vojne so danes jasni vsakemu poštenemu človeku.

Na čigavi strani bo bodoča Španija

Zunanji minister republikanske vlade Del Vayo je izjavil te dni: Če bi Franko zmagal, bo imel proti sebi cel španski narod, ki je ogorčen posebno po bombardiranju Guernice, Almerije in Madrida. Zato bo moral zgraditi fašistično armado, ki bo večna nevarnost za mir v deželi in za mir v Evropi. Balear, Kanarske otoke in še nekatera mesta bodo zasedli Italijani, ki bodo tudi tam

imeli veliko vojsko. Vse to bo ogrozilo mir, posebno pa mir Francije.

Če zmagamo mi, bomo imeli ljudsko špansko vojsko, disciplinirano in z ljudstvom povezano. Ta vojska bo vedno lahko močan faktor miru v Evropi in po celem svetu. Ona bo vedno zaščitnica vsesplošnega miru v duhu, ki ga zagovarjajo Angleži in Francozi.

Španske rude

Španija ima mnogo rudnega blaga. Letno producira v Španiji:

Cinka	129.000 ton
Mangana	80.000 "
Bakra	381.000 "
Železnega sulfata	1.600.000 "
Železne rude	800.000 "

Nemška vlada rabi vsakoletno za svojo vojno industrijo:

Cinka	127.000 ton
Mangana	225.000 "
Bakra	325.000 "
Železnega sulfata	987.000 "
Železne rude	8.264.000 "

Če po teh detajlih omenimo še nahajališča cinka v Vigi, kalijevega hidroksida v Kataloniji itd., se pokažejo vzroki ideološke krinke Hitlerjevega vmešavanja preočito.

Hitler je pred par dnevi sam izjavil, da nemška industrija potrebuje baskovsko rudo in zato ne bo nehal podpirati fašistovskih upornikov.

Kongres pisateljev v obrambo človeške kulture pred fašističnim barbarstvom se je vršil te dni v Valenciji, začasni prestolnici republikanske Španije. Predsedoval je proletarski pisatelj Andersen Nexö.

Kurt Tucholsky:

Žaromet skozi noč

Nekega komunista so zaprli in prvi evropski pisatelji so bili naprošeni, da se o tem izrazijo.

Francoz je napisal sijajen oklic in je vzbudil s tem živahno diskusijo v svoji domovini; G. B. Shaw* je spisal izredno inronično dramo, v kateri se je tako neusmiljeno norčeval iz svojih rojakov, da več tednov ni mogel priti do gledališke vstopnice — o jetniku samem pa v drami ni bilo niti besedice. Nemec ni podpisal protesta, ker se z jetnikom ni strinjal v vseh točkah. Le dva sta dejansko udrila v ječo. Prvi je prišel v celico Rus. Tu je ležal jetnik — mrtev: fašist ga je bil že ustrelil.

Nemška usoda: pred uradnim okencem stati.

Nemški ideal: za uradnim okencem stati.

Nemec si izmisli; Italijan iznajde; Anglež uporabi v praksi; Amerikane kupi patent; Japonec posname; Španec sploh noče imeti; Norvežani se počasi o tem razgovarjajo — in Francoz imenuje vse udeležence za člane Akademije Écaumur. Nato napiše začuden Nemec bibliografijo cele zgodbe.

* Slavni angleški dramatik in pisatelj.

združili vsi Slovenci, ne glede na politične in stanovske razlike.

Danes se nahajamo v podobnem položaju kot takrat: tudi danes želimo demokracijo in narodne svobode, tudi danes je potrebno, da se ljudstvo zganje za te svoje pravice in tudi danes je v tem boju potrebna sloga celega naroda.

Deklaracijsko gibanje nam je svetla tradicija in bogata izkušnja za to.

Nesreče v Nemčiji

Nesrečni slučaj v Nemčiji neprestano rastejo. To kaže sledeča tabela:

leta 1933.	882.678
leta 1934.	1.108.347
leta 1936.	1.268.922

Umrlo je pri tem:

leta 1933.	5.824
leta 1934.	6.870
leta 1936.	9.544

Povečanje števila nesreč in smrtnih slučajev pri delu je vedno znak poslabšanja delovnih in splošno življenjskih pogojev delavstva.

Uredništvo

Z drugo številko smo poslali naročnikom poštne položnice ter prosimo, da naročnino poravnajo. Delavski list se vzdržuje samo z naročnino. Na veselici, ki jo je priredila Vzajemnost v Zadobrovi so sodelujoče nabrale 112 Din za tiskovni sklad. V Duplicah 60 Din, v št. Vidu 62 Din. S drugimi, posnemajte jih in nabirajte za tiskovni sklad. Dopsniki naj oprostijo, ker nismo mogli vseh dopisov objaviti. Prosim vse dopisnike, naj pošljejo dopise tako, da bodo vsaj vsakega 10. in 25. v mesecu v redakciji.

Uprava.

Zakaj je prišel von Neurath v Jugoslavijo

Znano je, da je Nemčija postala v zadnjem letu važen odjemalec predvsem za naše žito. Med Jugoslavijo in Nemčijo je veljal kliring in se je medsebojni promet obračunaval, torej

gorelo ali ni —: najprej imaš vprašati centralo. Čemu bi sicer bila centrala! Zato, da je centrala! — Zapomnite si to.

... Reformni predlog vodi do ustanovitve novega odseka, ki ga — samo po sebi umevno — porredé, priklopijo, pridružijo centrali... Eden seka drva, in trideset jih stoji okrog — ti tvorijo centralo.

... Centrali nič ne pade v glavo in drugi morajo to izvajati.

Možu prakse je torej težko. Strašno zabavlja nad centralo, raztrga vse njene ukaze v male kose in si s tem zbrše oči. Potem poroči hčerko nekega višjega, avanzira in pride v centralo, kajti priti v kartoteko — to je avanzma. Ko pride tja, se šopiri, popravlja kravato, poteguje manšete in prične vladati: kot po samem bogu postavljena centrala, poln globokega zaničevanja za navadne moze prakse, globok v neprestanem prepiru s centralnimi kolegi — tako sedi tu kot pajek v mreži, ki so jo drugi spletli.

(Ta diagnoza velja za dečja zavetišča, zunanja ministrstva, časopiše, bolniške blagajne in bančne sekretariate in je samoposebi umevno šaljivo pretiravanje, ki ne velja za en obrat: za tvoj.)

Opomba uredništva: Kurt Tucholsky = Ignaz Wrobel = Peter Panther = Theolad Tiger = Kaspar Hauser — mož s petimi imeni je najboljši živeči nemški satirik.

Nemčiji ni bilo treba plačevati v denarju. Tako se je nabral saldo 25 milijonov mark, t. j. Nemčija dolguje Jugoslaviji 300 milijonov dinarjev. Ker pa so sedaj cene agrarnih produktov zrastle, Jugoslavija ni več tako odvisna od nemškega uvoza. Nemčija je prišla v težave, ker bi morala naše žito plačevati v gotovini, te pa Nemci nimajo. Zato je von Neurath prišel v Beograd.

Kot poročajo nekateri listi, je bila intervencija von Neuratha uspešna in je bil sklenjen sporazum, ki pomeni še tesnejše sodelovanje med Jugoslavijo in Nemčijo. Jugoslavija je pri tem utrpela nekatere žrtve, da se to sodelovanje ohrani. Dovoljen je izreden izvoz 500 vagonov koruze, ki se bodo plačali v kliringu, čeprav so naše zaloge koruze izčrpane in čeprav bi mi to lahko prodali za gotovino. Zato pa bodo Nemci raziskovali in izkoriščali nekatere naše rudnike. Tako bodo zgradili visoke peči v antimonovih rudnikih v Lojnici v Srbiji. Ker nimajo za investicijo potrebnega denarja, jim ga bo posodila narodna banka. Rude bodo izvažali za nemško vojno industrijo.

14. julij -- praznik svobode

14. julija je francosko ljudstvo razrušilo pariško ječo Bastileo in osvobodilo jetnike. S tem je uničilo simbol fevdalne reakcije. Od tedaj je 14. julij praznik svobode, praznik svobodoljubnega francoskega ljudstva. Francoski narod ga je praznoval vedno z velikim slovesom. Toda nikoli tako kot zadnji dve leti, odkar je 14. julij praznik v Ljudski fronti združenega francoskega ljudstva.

L. 1935. 14. julija so se zedinili voditelji strank, ki pripadajo Ljudski fronti, da bodo zvesto delali za interese francoskega delovnega ljudstva. V kratkih dveh letih vidimo že silne uspehe ljudske enotnosti. Ljudska fronta je prišla na vlado in izvršila, kar je imela prvo leto na programu. Izvedla je socialne reforme, dala je delavstvu 40 urnik, kmetom žitni režim, ki je njim v korist, število brezposelnih je padlo, mezde pa so se dvignile, nastaja novo delavsko pravo, po katerem delavec ni več suženj podjetnikov. Zavladala je prava demokracija in bratstvo med ljudstvom. Francoski fašizem je doživel strahovit polom. Francija je bolj kot poprej branik miru proti vojnim hujskačem. To je dala Ljudska fronta.

Zato vse francosko ljudstvo proslavlja 14. julij z veliko večjim navdušenjem kot kdaj prej. Lani je samo v Parizu 500.000 Francozov z dvignjenimi pestmi klicalo geslom, pod katerimi so pred 150 leti Parižani rušili Bastileo: Svoboda, enakost, bratstvo! Letos bo še večje število onih, ki bodo pozdravljali voditelje Ljudske fronte. Kajti, kdor ni preje, je v tem letu lahko spoznal, da fašizem prinaša glad in temo. Ljudska fronta pa svobodo in kruh.

Reakcionarno časopisje IN BUDŽETSKA KRIZA V FRANCIJI

Fašistično in drugo reakcionarno časopisje je zadnje dni grmelo proti francoski Ljudski fronti, češ glejte, kako je uničila francosko gospodarstvo. Delajo se kot bi ne vedeli, da je vse to delo 200 famulij, ki hočejo s finančnimi spekulacijami vreči vlado Ljudske fronte. »Slovenec« n. pr. joka nad novimi davki, ki jih bo moralo plačevati francosko ljudstvo.

Kakšna skrb za ljudstvo nenkrat! »Slovenec« pa je tudi

nekaj zamolčal. V prvi vrsti ni povedal, da so obremenjeni z novimi davki predvsem spekulant in finančni industrijski magnati (100% zvišanje taks za spekulacije v juniju mesecu, 20% zvišanje dohodnine na dohodke nad 20.000 frankov.) Zvišanje davka na vrednostne papirje, tantijeme upravnih svetnikov, pritisk na magnate, ki goljufajo pri davkih in šele potem ostali pridobitniki in posestniki. Davki so bili v Franciji silno nizki, kajti francoski magnati niso hoteli sebe obdlačiti ampak so raje posojali denar državi. Pa tudi po tem zvišanju bodo davki v Franciji razmeroma mnogo nižji kot pa pri nas. O teh stvareh »Slovenec« molči.

Kaj je z »Neodvisnostjo«?

Zadnji dve številki (25. in 26.) »Neodvisnosti« nas močno preseanečata. Posebno zadnja številka ima močno protisocialistični značaj. Že na mariborskem sestanku koncem junija, so nekateri močno napadli socialistične voditelje. Sedaj pa se razvija med »Delavsko politiko« in »Neodvisnostjo« polemika, ki prav za prav ni več polemika in ki močno škoduje odnosom v demokratski opoziciji v Sloveniji.

Mi na drugem mestu podajamo naše mišljenje o izstopu socialistov iz zveze, splenjene julija 1936. Mi se s tem izstopom ne strinjamo in mislimo, da bi soc. voditelji morali obdržati že obstoječe zveze in pritegniti še druge demokratične sile v Sloveniji. Mislimo pa, da je bila reakcija na ta izstop nepravilna. — Stremeti je treba, da se ta skupnost ohrani. Socialistični delavci so vsi proti fašizmu, vsi čutijo potrebo enotnosti in jo želijo. Socialistični voditelji pa niso edini, mnogi so za enotnost, mnogi bodo jutri, so pa res nekateri, ki jih je treba pridobiti za to. Toda vabiti je treba vse in sicer lojalno kot demokrate in zaveznike, ne pa napadati kot sovražnike.

Bojimo se, da se bo iz čisto osebnih nesoglasij in razprtij s socialisti zapostavil interes ljudstva.

Bojimo se tudi, da bo »Neodvisnost« s svojo borbo proti socialistom (mesto proti JNS-arjem in proti Ljotičevskemu fašizmu) prišla v nasprotje s svojimi čitatelji, ki so brez dvoma v veliki večini za sodelovanje s socialisti. To pa bi bilo samo na škodo Neodvisnosti in celemu kmečko-delavskemu gibanju.

Kaj si v tem mesecu storil za naš list?

Delegatsko zborovanje slovenskega ljudskega gibanja

V nedeljo se je vršilo v Ljubljani delegat. zborovanje kmet-sko-delavskega gibanja. Bili so navzoči delegati iz skoro vseh okrajev in mest v Sloveniji.

Na zborovanju je vladala popolna enotnost. Razpravljalo se je o stališču gibanja v današnji politični situaciji. Pri tem je bila posebno poudarjena zahteva po koncentraciji vseh demokratskih političnih sil v državi.

Zborovanje je sprejelo resolucijo, ki vsebuje osnovne zahteve. V ospredje so postavljene najbolj pereče politične zahteve kot razpust današnjega parlamenta, demokratski zakoni in amnestija.

Resolucijo v celoti bomo prinesli v prihodnji številki Delavskega lista.

Ali je to v korist ljudstvu?

Lansko leto julija meseca je bil dosežen sporazum med socijalisti in skupino »Slovenske zemlje«. Skupina »Slovenske lje« pa je še združevala štiri skupine, ki so se zbirale okoli štirih listov, »Ljudska pravica«, »Slovenska zemlja« (mačkovi), »Bojovník« in »Delavski obzorik«. Skupina »Slovenske zemlje«, ali kmetsko delavsko gibanje, ki so mu stali na čelu dr. Kukevec, dr. Lončar in Ivan Kreft, so se sporazumeli s socijalisti za skupen nastop v štirih zahtevah: uvedbo demokracije, priznanje enakopravnosti Slovincem, Hrvatom in Srbom v državi, mir in pravice delovnega ljudstva.

Ta dogovor je bil velikega pomena in začetek one skupnosti celega slovenskega naroda, ki ga edino lahko reši pred fašizmom. Žalibog je ostalo samo pri pismenem dogovoru, ni pa prišlo v celem letu niti do enega skupnega nastopa. Nasprotno, prišlo je celo do razkroja te združitve.

Najprej se je odvojila skupina »Slovenske zemlje« pod vodstvom gg. dr. Lončarja, dr. Doboviškega in Kreutzerja. V Zagrebu so sklicali sestanek kmetov, na katerem so sklenili, da se bodo formirali kot posebno kmetsko gibanje pod vodstvom dr. Mačka. Ostala sta na papirju sodelujoči še kmetsko-delavsko gibanje dr. Kukoveca in socijalisti. Te dni pa sta tudi ss. Petjevan in Eržen poslala dr. Kukovecu pismo, da izstopata iz zveze, ker nimata vsled razcepa v kmetsko delavsko gibanje več opraviti s pogodbjeniki.

Sporazum, sklenjen lani julija meseca je torej razbit. Vprašamo se: komu je to v korist? Čisto jasno nam je, da predvsem JNS-ajem in voditeljem JRZ, ki so komaj čakali, da bi zavlada nesloga med demokratičnimi skupinami, ker samo od te nesloge živijo. Mi zaradi tega globoko obžalujemo, da je prišlo do tega razkola med demokratičnimi skupinami v Sloveniji ravno v tistem trenutku, ko je sloga in enoten nastop najbolj potreben. Težak položaj, v katerem živi naše delavstvo in kmetje, fašistična nevarnost, ki je v Sloveniji vedno hujša (Živković-Kramer-Ljotić), prav posebno pa težak mednarodni položaj in dogodki v Španiji, ki zahtevajo, da se naša zunanja politika vrne od osi Rim-Berlin, na staro zvezo z demokratičnimi državami, zahteva danes največjo slogo vseh pravih demokratov, posebno pri tako majhnem narodu kot je slovenski.

Zato pričakujemo, da bodo voditelji posameznih skupin pozabili na stare prepire in osebna nasprotja, upoštevali interese svojih demokratičnih pristavšev in vsega slovenskega ljudstva, ter obnovili julijski sporazum in na podlagi tega sporazuma skupno delali. Da se bo to izvršilo moramo skrbeti vsi resnični slovenski demokrati in prijatelji ljudstva.

Bolj kot kdajkoli prej, mora danes veljati:

samo v slogi je moč!

Rezultati 23. zasedanja mednarodne konference dela

V središču dnevnega reda 23. zasedanja mednarodne konference dela, ki se je vršila od 3. do 23. junija t. l. v Ženevi, so bili predlogi o konvencijah za 40urni delavnik v grafični, kemični in tekstilni industriji. Sprejet je bil samo predlog za 40urni delavnik v tekstilni industriji in še to z zelo skromno dvetretjinsko večino, pri čemer jih zelo mnogo tudi ni glasovalo, tako da so izgledi za ratifikacijo zelo slabi, posebno še, ker je vlada glavne tekstilne države — Anglije izjavila proti sprejetju. Podjetniški delegati so bili z malimi izjemami (med njimi so bili tudi zastopniki ameriških podjetnikov) vsakemu skrajšanju delovnega časa sovražni. Mnogi med njimi so kot posledico upeljave 40 urnega tednika prerokovali propast industrije, kakor so jo svoj čas prerokovali tudi pri upeljavi 48 urnega tednika. Pač pa je bila sprejeta Jouhoux-Martens, ki poziva upravni odbor mednarodnega urada dela, da bi se povrnil na generalne konvencije, ki naj se uporabljajo v celotni industriji. Nadalje je bila sklenjena (in to so edini socijalnopolitični rezultati konference) konvencija glede minimalne starosti delavcev: povišanje od 14 do 15 let v industriji. Sklenjena so bila priporočila za javna dela: mednarodno sodelovanje, nacionalni organizacija (to se pravi: skrb za finančna sredstva, s katerimi se morejo izvesti javna dela v času krize) itd. in končno je bila sklenjena resolucija za varnost v stavbinstvu. Politično posebno važna je bila na zasedanju generalna debata o letnem poročilu generalnega direktorja mednarodnega urada dela — Butlerja, ki je z neko drznostjo izrazil misel: brez socijalne pravičnosti ni notranjega, zunanjega in tudi ne svetovnega mira.

V diskusiji, v katero je poseglo več kakor 60 govornikov, niso podjetniki in neki zastopniki vlad štedili s kritiko poročila in to tembolj, ker se direk-

tor Butler ni bal pokazati gigantiki razvoj Sovjetske Zveze in njeno vlogo v svetovnem gospodarstvu v pravi luči.

Dejala je, da je treba povišati najnižjo starost na 16 in ne na 15 let in je zahtevala, da se v konvencijo sprejme določba o brezplačnem pouku vseh mladcev do 16. leta. Pri volitvah v upravni odbor je bil izvoljen Largo Caballero z največjim številom glasov. Pri vladni skupini se je ponesrečil fašistični manever. Države, ki slede Nemčiji in Italiji, so postavile proti kandidaturi Španije kandidature Belgije. Belgije je sicer dobila absolutno večino, vendar še dolgo ne toliko glasov kakor Španija. Da politično sliko spopolnili, moramo še omeniti, da so se v debati večkrat oglašili arijski delavci proti svojim izkoriščevalcem, tako na primer indijski delavski delegat in njegov kitajski kolega, ki je pokazal na proti-lojalno konkurenco Japoncev in na njihove izkoriščevalne metode v eksteritorialnih naselbinah, posebno na severnem Kitajskem.

METLIKA

Že večkrat sem zasledoval izobrazbo v Metliki. Pri nas je prava izobrazba, katera nam bi najbolj koristila v našem delavskem pokretu, jako slabo razvita. Vem pa tudi, kako se razvija izobrazba v mestu Črnomelj in okolici. Kako tam delavci in kmetje zasledujejo izobrazbo, ter z zdravim razumom stopajo po pravi poti, proti fašizmu in vojni, do demokracije, ker edino v demokraciji se lahko izboljša položaj vsega našega izkoriščanega ljudstva.

V vasi Podzemlju imajo prosvetno društvo in knjižnico s poučnimi knjigami. Ko sem slučajno videl kmetskega mladeniča čitati knjigo, sem ga vprašal: kaj ti koristi knjiga pri tvoji kmetiji? Začuden me je pogledal in mi odgovoril: Poučna knjiga je za nas kmete in delavce šola in pot do izobrazbe, ker edino v po-

učnih knjigah lahko zvemo, kakšna je bila zgodovina kmetsko-delavskih pokretov. Tudi sedaj se vidi iz dela, po katerih krajih je več izobrazbe, poučnih knjig in kmetsko delavskih časopisov, tam je več borbe in solidarnosti.

Torej delovna mladina v Metliki! Vstanimo vsi na plan, organizirajmo prosvetno knjižnico, naročajmo delavsko-kmetske časopise in čitajmo, da se nam bodo odprle oči. V izobrazbi je solidarnost. Ne smemo več tega dopustiti, da bi bila kaka Belokranjska vas bolj izobrazena kakor pa delovna mladina v Metliki!

Pomočnik.

Kdo »pristavlja piskrček«

Solidariziranje rudarjev, pristavšev demokracije in protifašistični borbi z žrtvijo Živkovičevega pohoda po Sloveniji imenuje trboveljski dopisnik »Delavske Politike« »pristavljanje piskrčka«. To si mora naše delavstvo zapomniti. Prav tako si moramo rudarji zapomniti, da je glasilo JNS »Jutro« drugi dan z navdušenjem ponatisnilo omejenjeni članek, da je bil torej JNS-arskim fašistom zelo všeč.

Delavci moramo vedeti, da je samo govoriti in za pisalno mizo rentatičiti proti fašizmu eno, resnično se boriti proti fašizmu pa drugo. Ni dovolj, govoriti proti fašizmu, istočasno pa voliti Jevtiča, navduševati se nad fašistično borbo, obenem pa iti v občinske volitve z JNS in voditelji JRZ, biti v besedi za ljudsko fronto, obenem pa zmerjati: da »pristavlja piskrček« tistega, ki hoče sodelovati s kmeti, ki so verni katoličani. Mora že enkrat biti konec samih fraz o fašizmu, ljudski fronti itd. Treba je pogledati trezno in resno, kje so fašisti pri nas, s kom mora iti delavstvo pri nas proti tem fašistom. Pa bomo videli, da so najhujši in najnevarnejši fašisti Jeenesarji in Ljotičevci in da je uspešen boj proti njim mogoč le skupno s katoliškimi masami (masami, ne z).

Mi bi samo vprašali dotičnega člankarja: zakaj avstrijski socialdemokrati ne prestando ponujajo krščanskim socialistom in drugim katoličanom sodelovanje v boju proti Hitlerizmu, čeprav vlada v Avstriji klerikalna Sušnikova vlada?

Zakaj nemški socialdemokrati in komunisti sodelujejo s katoličani in — celo s katoliškimi voditelji in duhovniki v boju proti nacionalsocializmu? Zakaj se v Franciji začenja sodelovanje marks. delavstva s katoličani in katoliškimi duhovniki proti fašizmu in kapitalu? Zakaj pravi voditelj francoskih socialistov sodrug Blum, da je sodelovanje s katoliki proti fašistom mogoče? Ali so se vsi ti delavci in delavski voditelji izneverili čistemu razrednemu boju in začeli tudi pristavljati svoj »piskrček«?

Slovenski proletarijat ne živi na Luni, kjer bi zanj veljal izgovor, da so tu »specialne razmere...« Mora si vzeti za vzgled, kaj delajo delavci v drugih državah. Specialne razmere so pa le izgovor za tistega, ki se izogiblje enotnosti ljudstva.

Pristaš demokracije.

Hitlerjev časopis »Angriff« poroča, da je glavna zahteva vsega boja v obratih zvišanje akordnih postavk. Ob tej zahtevi se v nemških obratih ustvarja skupna fronta vsega delavstva, socialističnega, komunističnega, krščanskega socialnega in celo narodno socialističnega.

Delavski denar za kanone. Vse datjave nemških delavcev za »Nemško fronto dela« (D. A. F.) se stekajo v banko D. A. F., ki je bila ob prihodu Hitlerja na oblast edina izmed vseh nemških bank razlaščenca. Banka D. A. F. tekmuje z ostalimi nemškimi bankami v podpisovanju vojnih posojil. Delavci s svojimi žulji kupujejo kanone.

Naše gibanje

STAVBINCI V LJUBLJANI

V nedeljo, dne 11. julija se je vršilo člansko zborovanje Saveza gradjevinskih radnika podružnica Ljubljana. — Na zborovanju je poročal sodr. Hrovat Lojze o volitvah obratnih zaupnikov in njihovih nalogah (stavbinci imajo v svoji kolektivni pogodbi določbo, da lahko pri začetku dela na vsaki stavbi, kjer je zaposlenih 15 delavcev, izvolijo svoje zaupnike, tudi med sezijo), sodr. Leskošek je poročal o potrebi in nalogah strokovnih organizacij.

Stavbinci!

Volitve obratnih zaupnikov na stavbah v Ljubljani.

Volitve obratnih zaupnikov na stavbah v Ljubljani se prav dobro razvijajo in so se že izvršile pri sledečih podjetjih: Tönies, Zupan, Tomažič, Slograd, Prva zidarska zadruga, Stavbna družba d. d. Battelino Villi in Moreti. Pri vseh teh podjetjih so bili izvoljeni zaupniki na listi Saveza gradjevinskih radnika Jugoslavije. Skupaj je dobil Savez 26 zaupnikov in 26 namestnikov. — Pri podjetju Matko Curk je bila tudi vložena lista združenih delavcev. Tam je dobil Savez 2 zaupnika in 2 namestnika, zveza združenih tudi 2 zaupnika in 2 namestnika z ostankom glasov Saveza gradjevinarjev. — Glavni zaupnik pripada Savezu, ker je dobil absolutno večino glasov.

KRANJ

V četrtek, dne 8. julija se je vršilo člansko zborovanje Saveza gradjevinarjev, na katerem je sodr. Leskošek poročal o novi kolektivni pogodbi in o potrebi izvolitve obratnih zaupnikov.

Tekstilci — Kranj.

Kakšne razmere vladajo danes v tekstilni industriji, se vidi iz poročila obratnih zaupnikov, ki poročajo, da so imeli v podjetju od izvolitev pa do danes nič manj kakor 37 intervencij in to za najbolj elementarne stvari: za ventilacijo v tovarni, radi čakanja na izplačilo, radi žalitve od strani mojstra, radi nepravilnih odpustov delavcev, izplačilo nadur, obrtnega zakona, za kvalifikacijo v tiskarni in upoštevanje kolektivne pogodbe, katere danes skoraj nobeno podjetje ne upošteva.

UPOŠTEVANJE KOLEKTIVNE POGODBE

Kakor povsod, tako se tudi v Kranjskih tekstilnih tovarnah ne upošteva kolektivna pogodba, ki je bila sklenjena ob priliki velike stavke. Zakaj podjetniki ne upoštevajo kolektivne pogodbe? Zato, ker se delavstvo, ki je neorganizirano, ne bori zato, da se pogodba tudi uveljavi. Delavstvo, ki je prepričano, da si samo v razredni strokovni organizaciji lahko izboljša svoj položaj, je tudi v Kranju moralo to uvideti in se organizirati v svojem profesionalnem Savezu šivačko-odečnih radnika Jugoslavije in se boriti za svoje pravice. Uspeh ni izostal. — Delavci v tiskarni so uspeli, da so se kvalificirali po kolektivni pogodbi in da so se plače povišale. Ne samo to; podjetje mora tudi plačati razliko mezde od dneva podpisa pogodbe do danes.

Tekstilni delavci in delavke! Vaše mesto je v skupnem Savezu šivačko-odečnih radnika, v Vaši strokovni organizaciji!

VEVČE

Z veseljem smo pozdravili izdajanje novega lista, ki se bo boril za delavsko enotnost. S prvo in drugo številko smo delavci zadovoljni. Upamo, da bo izpolnil praznine, ki so zijale in klicale po izpolnitvi in ga bomo po svojih močeh razširjali! —

Nesmiselno je, da bi še nadalje plačevali in podpirali meščanske kapitalistične liste, ki med delovnimi sloji ustvarjajo razdor in sovražstvo. Kajti oni tudi dobro vedo, da dokler bo slovensko delovno ljudstvo med seboj sprto, bodo oni nemoteno izrabljali to ljudstvo.

V papirnici se po dolgi stavki dela s polno paro. Razmere v posameznih oddelkih niso za delavstvo zadovoljivo urejene, toda če bo delavstvo znalo, se bo vse to uredilo. Predpogoj pa je, da prenehajo nasprotstva med posamezniki, naj bodo iz kateregakoli razloga. Samo če bomo med seboj složni, bomo kaj dosegli!

Delavstvu je, če hoče kaj doseči, potrebna tudi kulturna organizacija, ki mu bo dala pravo izobrazbo, da se bo lažje borilo za svoje pravice. Zato je dolžnost vsakega zavednega delavca, da je član »Vzajemnosti« in da tudi pridobiva nove člane zanjo. Naša »Vzajemnost« ima svoj lokal v Zadvoru 74.

»Vzajemnost« priredi 25. julija t. l. popoldne ob 3. uri svojo letno veselico na vrtu Cirila Gašperlina v Zadvoru, poleg papirnice v Vevčah. Igrala bo domača godba »Zarja«, nastopil bo pevski odsek, za zabavo in za okusen prigrizek bo vsestransko preskrbljeno. Vsi delavci in prijatelji delavstva prijazno vabljeni! Na svidenje 25. julija!

VELIKO DELAVSKO ZBOROVANJE V ZAGREBU

Pokrajinski odbor »Ursa« v Zagrebu je sklical za 4. julij t. l. zborovanje, na katerem je bilo kakih 10.000 delavcev. Zborovanje je bilo dokaz silne moči »Ursovega« razrednega strokovnega gibanja in odgovor reakcionarnemu vodstvu HRS-a (Hrvatski Radnički Savez), ki je zanihalo sile »Ursovih« sindikatov.

S. Pfeifer Vladimir je poročal o vprašanju volitev v delavske ustanove. S. Miroslav Pintar pa o druginji in o položaju delavcev in nameščencev. Celo zborovanje je izzvenelo v manifestacijah za enotnost delavskega razreda. V imenu Opčega Radniškega Saveza (Splošna del. str. zveza) je Haramina izjavil: »Da bi se enkrat izpolnile zahteve delavcev in nameščencev, poziva O. R. S. vse delavce in nameščence, da se združijo v svoje razredne strokovne organizacije in čimprej formirajo enotno fronto delavcev in nameščencev v celi državi.

Nemogoče je trenutno doseči organizacijsko in ideološko enotnost, toda mogoče je ustvarjati notno fronto vseh razrednih organizacij v vseh aktualnih vprašanjih, ki zadevajo vsakdanje življenje delavcev in nameščencev. Opravljajoč skupaj te posle, se bodo med seboj spoznali ideološko in nato našli pot in sredstva za organizacijsko zedinjenje. — »Zato je treba takoj ustvariti enotno fronto vseh delavcev in nameščencev glede najvažnejših vprašanj delavskega razreda.«

Sprejeta je bila resolucija glede volitev v delavske ustanove in glede pobijanja druginje, ki jo bomo prihodnjič v celoti objavili.

STAVKA V OBRENOVCU

Stavkovni val, ki ga je zadnje čase mogoče opaziti v Srbiji, ne pada. Te dni so v Obrenovcu stopili v stavko lesni delavci. — V znak solidarnosti so se jim priključili še mlinarji.

Ciglarski delavci v Slavonski Požegi so dobili od lanskega leta, odkar so počeli voditi borbo, 35% povišanja na plačah.

Ciglarski delavci v Karlovcu so štrajkali 25 dni, dobili so 25% povišanja, in kar najbolj dokazuje njihovo odločno borbo, izvajali so 8 urni delovni dan.

KOVINARJI — JESENICE

Obratni izleti — nov način razdvajanja delavstva.

Delavstvo, zaposleno pri KID, živi pod vtisom izletov. Po novi kolektivni pogodbi, ki je stopila v veljavo 15. febr. t. l., je za KID ogromna pridobitev. Pri pogajanjih se je govorilo od strani predstavnikov podjetja o redukciji naših plač za 11%, v praksi se reducira tudi 40–50%. S tem novim nejasnim sistemom smo delavci z dneva v dan bolj ogorčeni. Pritisk od nadzornih organov nad nami za večjo storitev je že neznošen, ne upoštevajo se nobene nepredvidene ovire pri delu. Če si hočemo kako stvar preurediti, da si olajšamo naš napor, se nas od strani obratovodij enostavno nahruli, da smo saboterji itd.

Da bi naše nezadovoljstvo prišlo do skupnega izraza, tega se pa naši predstavniki bojijo. Tako so začeli sistematično organizirati izlete, katerih namen je, da razbijejo skupnost delavstva.

Zadnji tovarniški vestnik je prinesel članek »Naši Martinarji na izletu v Bohinj«, kjer na široko opisuje in povečuje uspeh tega dogodka. Za ta izlet je bilo iz blagajne KID na razpolago 12.000 Din. Priobčena je bila tudi slika, kako martinarski delav-

ci sami točijo alkohol pod pokroviteljstvom obratnega šefa, katerega so pred letom zaradi neznošnih šikan v obratu sami neli iz tovarne na cesto. Tako se pripravljajo v različne smeri ločeni obratni izleti, za katere je že tudi pripravljen kredit.

Če delavci premostrimo namen teh izletov, pridemo do zaključka, da podjetje ne misli iskreno. V času, v katerem živimo, je tako neznošen, da nas razmere nujno silijo v skupno borbo za boljši življenjski obstoj nas in naših družin in sploh celega našega kraja.

Vrgli so nam na cesto poštene voditelje, mečejo še poštene delavce in s tem jim uničijo starostno zavarovanje, katerega so plačevali desetletja. Ne ozirajo se, ali si samec ali družinski oče, na cesto moraš! Dokler bo podjetje tako delalo, mu nihče ne more verjeti, da prireja izlete v dobrobit delavstva. Namen podjetja je, razcepiti delavstvo, dati mu vrček piva na izletu, da mu odtrga za cel sodček v tovarni, pošiljati delavce ob nedeljah na vse strani, da se ne bo moglo dogovarjati, kako bi se njihovo stanje izboljšalo. Rešitev za delavstvo ne bo v tovarniških izletih, temveč v boju za naše pravice!

Slovenski delavec o ljudski fronti

(Dopis iz Francije.)

Dragi urednik!

Čitajoč prvo številko »Delavskega lista« sem bi izredno vesel, da bo glavna njegova naloga, delati z vsemi silami za enotnost vsega slovenskega delavstva. Vsi, ki so za skupnost, bodo imeli list, kjer bodo lahko širili ideje skupnega nastopa delavcev. Želim samo to, da bi se delavstvo temu pozivu odzvalo, kakor se je odzvalo enakemu pozivu francoskega delavstva.

Sedaj, po šestih mesecih bivanja v Franciji šele vidim, kako daleč je napredovala skupnost delavstva. Ona prihaja do izraza od vsakodnevnih akcij pa do velikanskih masovnih manifestacij. Nevarna miselnost, da se fašizem ne da preprečiti, je izginila in francosko delavstvo je dobilo nazaj zaupanje v samo sebe.

Delavci vidijo vsak dan, da zmagojujejo in morajo zmagati, če so enotni.

Delavci sami pravijo, da gredo z večjim veseljem na delo kot prej; pritisk, ki ga je izvajal Laval, je prenehal in vse življenje je bolj veselo in srečno. Lepo je živeti v svobodi. Še celo policijski organi so sedaj bolj zadovoljni. Lavalova vlada, ki se je bala ljudstva, jih je neprestano, podnevi in ponoči pošiljala na ulice. Sedaj pa, ko ljudstvo skrbi za red, imajo več miru.

Posebno poglavje pri združevanju vsega ljudstva tvorijo katoličani. Prvotno nezaupanje, ki je bilo umetno ustvarjeno od strani fašističnega tiska, vedno bolj izginja. Reakcionarni elementi med katoličani so tudi podpirali svoje pristaje proti sodelovanju z rudečimi. Toda nihče ne žali vere, duhovniki svobodno berejo mašo in hodijo med ljudstvo kakor prej, na drugi strani pa katoliški delavci prav tako uživajo sadove socialnih zakonov. Vse to je mnogim katoličanom, posebno pa katoliškemu delavstvu odprlo oči.

Tudi mnogi duhovniki že simpatizirajo z vlado Ljudske fronte. Na drugi strani pa je izginilo nezaupanje, ki so ga imeli nekateri delavski voditelji nasproti katoličanom.

Tako je s. Blum februarja t. l. izjavil nekemu dominikanskemu patru:

»Uverjen sem, da je sodelovanje med francoskimi katoličani in vlado Ljudske fronte mogoče!«

Te besede naj bi si tudi tam pri Vas v Sloveniji zapomnili vsi oni, ki ovirajo skupnost delavstva, ali ki mislijo, da ni mogoče sodelovanje s katoliškimi množicami v Sloveniji.

Tako se pod vlado Ljudske fronte združuje ves francoski narod proti vojni, fašizmu in za boljše življenje. Francoski finančni kapital — dvesto milijard — seveda tega ne more mirno gledati. Poskušal je zadeti vlado Ljudske fronte na najbolj občutljivem mestu, hotel je uničiti državno blagajno. Tu je ljudstvo zopet imelo priliko videti, kdo je prijatelj ljudstva in države.

Magnati so začeli izvažati kapital. Tako so 60 milijard frankov spravili v inozemstvo. Velebanke nočejo pomagati državi, svoje vloge vkujižujejo v inozemskih devizah in s tem odtegujejo za cirkulacijo potreben denar. Fašistični tisk pa je medtem ustvarjal strahovito paniko, samo da uniči državne finance. Senat, kjer imajo reakcionarji večino, je zrušil Blumovo vlado, ki je poskusila rešiti državno blagajno. Novi Chantempsovi (Šotanovi) vladi pa je morala popustiti. — Sicer bode finančni magnati poskusili vse, da zrušijo vlado Lj. fronte, toda ne bo jim uspelo.

Vse bolj resnične so besede, ki jih je izrekel radikalni socialist Archimband:

»Ljudska fronta obstoja izven parlamenta. Ona je republikanski odsev Francije. Ako se ona razbije v parlamentu, bo ostala na deželi kot spontano množično gibanje proti vsakemu poskusu obnavljanja politike Doumergua ali Laval, proti temu, da se ponovi 6. februar.«

To je edino pravilno presojanje in razpoloženje francoskega delovnega ljudstva.

Sodružne pozdrave vsem s drugom in sodružicam v Sloveniji. (Slov. gradb. delavec.)

Žene

ZENAM IN MATERAM!

Samo nekaj vrstic, dragi s. urednik, dovoli tudi proletarski ženi. Marsikatero grenko besedo mora slišati pri vsem svojem trpljenju delavska žena. Če si doma in skrbiš za svoje otroke, za svojega moža, ti pravijo, saj si vedno doma, nimaš nič skrbi in saj hodiš samo na luksuz. Če pa moraš iti v tovarno, pa pravijo, ženska naj bo doma, naj ne odjeda moškimi in neporočenim ženskam kruha.

Ali kdaj pomislijo tisti, ki pravijo, da je delavski ženi doma dobro, kaj govorijo? Najbrže nikoli, če ne nebi tako govorili: Saj mora proletarska poročena žena ravno zaradi tega iti v tovarno ali na drugo delo, ker mož ne more preživljati sebe in družino. N. pr. kako naj preživlja 6 ali še več člansko družino, če mož zasluži 2–4 Din na uro, to je 16–30 Din na dan. Ali ni v teh slučajih edina rešitev žena, čeprav je mati? Mnoga delavska žena in mati danes mora na delo, če se hoče preživljati:

O saj bi delavske matere tudi rade ostale pri svojih otrokih. Saj se vedno s teškim srcem prenasamo, ko nam otroci govorijo: »mama ostani pri nas doma«, pa jih moramo pustiti same, ali pa celo dopustiti, da jih drugi zadržujejo. Toda ne smeš tega povedati. Biti moraš brez duše in brez srca. Delaj, garaj, saj si slabša kot suženj. Če ti ni všeč, pa pojdi in stradaš s svojo družino in gledaj, kako ti otroci hirajo.

Nobeden od tistih, ki so proti ženskemu delu, se ne spomni, da bi pomagal tistim družinam, ki ob moževi plači ne morejo živeti, da bi rešil njihove otroke gladu. Samo zabavljajo in kritizirajo, kakor da bi uboga delavska žena, ki gara v tovarni, bila vzrok za krizo, za brezposelnost, za vso revščino, ki vlada po svetu. O saj vemo, da se je lažje boriti proti ženskemu delu kot proti tistim mogotcem, ki nas vse izkoriščajo in ki so krivi vsega našega gorja.

Boljšje kakor da se moški borijo proti ženskemu delu in neporočene proti delu poročenih žen je, da se vsi skupaj borimo, da bo moški imel tako plačo, da bo lahko preživljal svojo družino, da lahko vsaka ženska, ki si bo hotela sama služiti svoj kruh, lahko delala in preživljala, da bo vse preskrbljeno za zdravje in za delavsko vzgojo njenih otrok.

Delavske žene se moramo same boriti in pomagati svojim možem v boju. Nobena proletarska žena ne sme ovirati svojega moža, če dela v strokovni organizaciji, nobena ne sme podpirati svoje prijateljice, zakaj pusti svojega moža v delavske organizacije, posebno pa še v rudeče. Še vzpodbujati jih moramo in jim pomagati ter se same organizirati v ženska, strokovna in kulturna društva ter delati za ženske pravice, da bomo tudi me lahko enkrat zaklicale: »Živimo in vredno je živeti!«

Žena delavka, Kamnik.

Ustanovitev zadruga »Delavska sloga«

V nedeljo, dne 4. t. m. se je vršil v Ljubljani zelo dobro obiskan ustanovni občni zbor »Delavske sloge«, podpirne in gospodarske zadruga slovenskega delavstva, r. z. z. o. z. Zbor je otvoril zidar Ganziti Rudolf. Posebno je poudarjal pomen enotne, močne, podpirne in gospodarske zadruga, za slovensko delavstvo, posebno še za delavstvo gradbene stroke.

Nato je dobil besedo kovinar Roje Rudolf, ki je raztolmačil pomen zadrugaštva in zadrugaše samopomoči, orisal je namen »Delavske sloge«. Najprej je razložil splošni namen zadrugaštva in cilje »Delavske sloge«. V prvi vrsti je naglašal, da je namen zadrugaštva zgraditi skupno in to splošno gospodarstvo, v katerem se bo gospodarilo vse, po že v naprej, na podlagi potreb osnovanem gospodarskem delovnem načrtu. Naglašal je, da je namen zadrugaštva, zgraditi takšen gospodarski red, v katerem bodo odločali vsi ljudje o vsem, o vseh gospodarskih rečeh in potrebah, in ne tako kot je danes. Omenil je tudi, da je skupno, ljudsko, zadrugaško gospodarstvo, sloneče na demokratičnih načelih, nemogoče zgraditi preje, dokler ne bodo postala vsa pridobitna za življenjski obstoj vsakega posameznika potrebna sredstva — last vsega ljudstva, — iz enostavnega vzroka, ker nihče ne more gospodariti z ničemer, če ničesar nima, radi česar bo usmerjeno delo »Delavske sloge« začasno predvsem za tem, da si ustvari in zgradi čim več gospodarskih podjetij, kakršne bodo zahtevale pač trenutne razmere in sredstva. Predvsem pa si bo »Delavska sloga« prizadevala zgraditi takšna podjetja, od katerih bo delavstvo imelo neposredne koristi.

Za tem je pojasnil, zakaj je prišlo do ustanovitve »Delavske sloge«. Neposredni vzrok zato je bila potreba ljubljanskega delavstva na gradnjah in v obratih, po

delavski kuhinji na skupni, zadrugaški podlagi, v kateri bi si lahko na ceneni način nabavljalo potrebno hrano in življenjske potrebščine.

Ni pa rodila samo potreba ljubljanskega delavstva »Delavske sloge«, bila je še tudi mnogo večja potreba, potreba vsega slovenskega delavstva, katero se zaveda, odnosno se je zavedlo, da mu je potrebna podpirna in gospodarska organizacija, oziroma zadruga, katera naj bi združevala v svojem okrilju vse delavstvo in mu nudila oporo in pomoč v vseh neprilikah in potrebah. Potreba vsega slovenskega delavstva po »Delavski slogi« odnosno po močni gospodarski in podpirni zadrugi pa obstoja tudi v tem, ker slovensko delavstvo nima izven obratov in gradenj svoje organizacije, katera bi ščitila njegove koristi. Ker pa se delavstvo dobro zaveda, da bo doseglo svoje pravice le, ako bo nastopalo enotno, je ta zadruga takšna, da lahko postavi v vsakem kraju Jugoslavije svojo podružnico, katera je pa samostojna in se lahko ustanovi, ako je v kraju najmanj deset udov zadruga, seveda mora biti zanjo dana tudi denarna možnost, da se lahko vzdržuje in razvija.

Pravila so bila sprejeta soglasno. Sklenjeno je bilo tudi, da se napravi posebno pogodbo z »Delavskim listom«, da bi isti prinašal vsa zadrugaška poročila, zadruga bi pa odzimala za vsakega svojega, redno članarino plačujočega uda po en izvod lista.

V izvršni zadrugaški svet so bili izbrani sledeči: Roje Rudolf, kovinar, Ganziti Rudolf, zidar, Roje Mima, trg. pom., Nose Jože, skladiščnik, Štrukelj Vinko, pom. delavec. V nadzorni zadrugaški svet pa sledeči: Juvan Janez, zidar, Ahmetović Ivan, zidar, ter Krašek Franc, zid. del.

Zadrugar.

Kako postopajo z vajenci?

Trgovka A. I. v Zg. Šiški je skozi 3 leta takorekoč vsak dan in še celo ponoči pretepala svojo vajenka Milko Senič, in sicer kar s pestmi, s stolom, s steklenico za pivo po glavi, z ročajem od metle ali s čem drugim, kar je pač prišlo pod roke. Poleg tega jo je mučila na naravnost sadistične načine, kakor n. pr.: da ji je tiščala razbeljen lonec v roke, da je butala z vso silo z njeno glavo ob zid itd.

Vajenka Milka, ki je garala sleherni dan in nedeljo od 5. ure zjutraj do 9. ali 10. ure zvečer in ki je vsled pretepanega trpljenja telesno popolnoma zaostala, je slednjič pobegnila, polna krvavih podplutb od udarcev.

Ta slučaj, ki ni osamljen dovolj jasno priča, v kakšnem položaju se nahaja danes vajenka mladina, ki je manj zaščitena, kakor živina. Vprašamo se, kje so oblasti, da se dogaja kaj takega na periferiji Ljubljane skozi 3 leta. To nam pa tudi kaže, da ne bo boljše dokler vajenci ne bomo imeli svoje organizacije in preko nje preprečili tako strašno izrabljanje in zlostavljanje vajencev.

Drobne vesti

Odpor kmetov v Frankovem delu Spanije narašča vedno bolj. O tem priča najbolje odlok generala Franka, po katerem pridejo pred vojno sodišče vsi, ki nočejo delati na polju za uporniško vojsko.

Žetev v sovjetski zvezi. Nekateri rajoni Ukrajine in Povolžja so že sedaj dahi 25 do 30 centov žita na hektar.

Čuden pojav — da se namreč križarke generala Franka »Canarias« in »Baleares« pojavljata istočasno na več različnih krajih, bi nam morda lahko razložilo poveljstvo italijanskega ali nemškega brodogradništva v španskih vodah.

Na sevilskem letališču je drugi dan po prihodu zgorle 6 italijanskih letal. Mehaniki so bili takoj ustreljeni, komandant eskadrile pa je izvršil samomor.

Italijanski fašisti v Spaniji odkrito govore, da bi obletnico generala vstaje najlepše praznovali z zavzetjem angleške trdnjave v Gibraltarju. V angleškem parlamentu so bile vložene številne interpelacije glede utrd, ki jih grade Nemci in Italijani v Algecirasu nasproti Gibraltarja in katerih namen je očividni.

Fašisti lažejo. Na sestanku odbora za nevmešavanje je italijanski konzul Grandi trdil, da je grda kleveta, da bi Italija pošiljala prostovoljce v Spanijo po sporazumu o blokadi. Prepoved pošiljanja velja od 14. februarja. Mussolinijev »Popolo d'Italia« pa prinaša sliko padlega prostovoljca z napisom: »Vpisal sem se med prostovoljce in odpotoval 14. IV. v Spanijo.« »Popolo d'Italia« poroča tudi, da se je iz Spanije vrnilo 5000 ranjenih italijanskih prostovoljcev. Neki Svicar, ki živi v ozemlju, ki je pod Franco, piše, da je laž, da so v Spaniji italijanski prostovoljci. On je govoril z rednim vojakom 435. in 455. bataljona iz Tirolske, ki se zama upali, da bodo kmalu doma.

Francoski poslanik v Beogradu, grof Ademar Gaston d'Arprie je odpoklican. Na njegovo mesto pride socialist D'Druper je desničar in je vlado Ljudske fronte nazival samo »en kabinet buteljnov«.

Peč komunistov iz Jugoslavije in trije dunajski komunisti so stali te dni pred dunajsko poroto. Dva (Hudomalj in Kidrič Boris) sta bila obsojena na 5 mesecev zapora, ki sta ga izdržala v oreiskavi. Ostali so oproščeni.

Število poljedeljskih kombajnov se je v Sovjetski Zvezi od l. 1936 do 1937 povečalo za 8000, t. j. od 14.000 na 22.000.

Centralni izvršilni komite SSSR je te dni izdal pravilnik za volitve v vrhovni Sovjet SSSR, ki se bodo vršile na podlagi nove demokratične ustave.

Kolonizacija Makedonije. V letu 1936 je bilo v Makedoniji naseljenih 6000 oseb, največ Srbov, ki so dobili 177.499 ha zemlje.